

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

4 Quas poenas teneatur exequi delinquens post latam sententiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

PUNCTUM IV.

Quas penas teneatur exequi delinquens post latam sententiam.

- 1 Non potest condemnatus iudici resistere, quid si in falsa presumptione sententia fundetur.
- 2 Non potest obligari ad executionem pena mortis, mutilationis &c.
- 3 Qua teneatur prestare condemnatus ad mortem.
- 4 Penam verberationis, exilii, carceris, communis sententia docet se obligatum esse exequi.
- 5 Temperari communis sententia.
- 6 In penis pecuniariis tenenda est communis sententia et obligatum esse.

PRIMO est certum delinquentem resistere non posse iudici insigniti penas legis, post legitimam sententiam, esse possit sine resistit fugere cum pena gravissima est; quia ad fugam habet ius a natura, ad resistendum nullum ius habet, quia nulla ei irrogatur iniuria, ut suppono. Si autem ex presumptione falsa damnatus sit ad graue supplicium, non est improbabile, posse se armis defendere a ministris iustitiae, et si aliquam spem habeas euadendi, quia re ipsa tibi inferatur iniuria, quam potes vi repellere, sicuti si iniustus esses a furioso, docuit Lessius lib. 2. de iust. cap. 31. dub. 4. sine Valquez disput. 174. cap. 1. Sotus 1. de iust. quest. 6. art. 6. & lib. 5. quest. 6. art. 4. Salas disput. 15. sect. 7. num. 87. Aduertunt tamen non posse te ministros vulnerare, sed solum armis tenere, quia non licet tibi iniuriam facere; cum solum iniuriam non inferat. At Bannes 2. 2. quest. 68. art. 4. cum Victor & alii relati a Couarr. 2. var. cap. 2. numer. 13. etiam admittunt te illos vulnerare posse, si hac via spem habeas euadendi: & videtur approbari a Lessio exemplo furiosi, quem licet tibi vulnerare, si alia via eius iniurias declinare non potes, sufficit enim tibi in te fieri iniuriam, etiam si inferens te talem non reputet.

Secundo credo etiam certum delinquentem neque per legem neque per sententiam condemnatoriam obligare posse ad penam mortis mutilationis, verberationis grauis, & infamiae sibi inferendam, quia bono communi non expedit delinquenti hanc obligationem ita grauem imponere, ut ipse sui ipsius vindex sit, sufficiens enim sit satis bono communi, & poenae debita pro delicto, si cum ab alio imponitur, patienter sustineat. Ita Suar. lib. 5. c. 7. ad finem & cap. 10. n. 12. Valq. disp. 173. Bonac. disp. 1. quest. 1. punct. 7. §. 2. numer. 29. Graffius 1. p. lib. 2. n. numer. 40.

Hinc fit, non posse teum obligari sumere venenum, vel abstinere a cibo oblato quia nunquam hoc est necessarium bono communi ut ipse suae mortis sit executor: & ita docuit Suarez lib. 5. de leg. cap. 7. num. 13. & cap. 10. numer. 14. Valquez disput. 173. cap. 3. Salas disput. 15. sect. 7. numer. 82. & 89. Lessius lib. 2. cap. 9. dub. 6. num. 2. 6. Reginaldus lib. 13. num. 288. quamuis contra teneat Bonacina disp. 1. de res. quest. vlt. punct. 5. numer. 3. cum Aragon. 2. 2. q. 69. art. 4. Emman. Saa verbo iudicialis actus num. 54.

Vnum tamen mihi certum videtur facta condemnatione ad mortem, vel exilium quam condemnationem fugiendo vitare non potes te posse, imo & debere ad locum destinatum proficisci, collum preparare & manus apponere, & alias actiones efficere, quae ab alio ministro iustitiae commodè fieri non possunt, quia haec cooperatio ad mortem, censetur remota cooperatio, & de se indifferens, mortemque non inducens, & ex alia parte honestatur sufficienter praeecepto iudicis & exemplo adstantium, qui si te ite violenter viderent indicarent te impatienter mortem subire & velle iustitiae resistere, & ita tradit Sotus 1. de iust. quest. 6. art. 6. concl. 2. Couarr. 2. p. 4. cap. 6. §. 8. n. 10. Arag. 2. 2. q. 62. art. 3. Salas disp. 15. de leg. sect. 7. n. 82. Sayrus lib. 3. c. 9. n. 41. Suar. vbi restatur de communi lib. 5. cap. 10. numer. 14. Bonacina disp. 1. quest. 1. punct. 7. §. 2. numer. 23. Valquez disp. 173. cap. 3.

De aliis penis, nempe verberatione, exilio, carcere diuturno communis sententia docet teneri penam exequi si ad executionem condemnaris sententia vltima, quam appellatione vel alio remedio iuris non potes infirmare Vnde non potes a carcere fugere, ab exilio exire, & seruitute liberari, quia est iusta sententia & praeecepto iusto parendum est sic D. Thom. 2. 2. quest. 62. art. 3. Tiraquellus plures referens in lib. unquam Cod. de reuocandis donation. verbo reuocatur. num. 293. Nauar. cap. 2. numer. 66. Salas disput. 15. sect. 2. numer. 32. Claus regis lib. 2. cap. 9. numer. 4. Bonacina disp. 1. quest. 1. p. 7. §. 2. numer. 33. Azor. tom. 1. libr. 5. cap. 8. q. 6. Suar. plures referens lib. 5. cap. 10. a numer. 5.

Verum censeo hanc sententiam communem temperandam esse, quare si carcer sit durus & tristis, non videri obligatus ibi persistere & a fortiori, ibi male tractari: quod docet

Prima affirmat deberi in conscientia, etiam parte non peccante. sic Felin. cap. 1. de constit. numer. 46. & Decius ibi lect. 2. numer. 20. & lect. 1. numer. 78. Palud. 4. disp. 27. quest. 1. art. 2. numer. 23. indicat Nauar. lib. 3. de rest. cap. 2. dub. 10. numer. 274. in 2. edit. Mouentur quia obligatio ad penam fit ex contractu, sed quod ex contractu debetur, in conscientia debetur: qua ratione in l. scriptum, §. si pacto ff. de pactis, datur actio aduersus debitorem penalem; dicitur enim ibi, si quis in pacto penam stipulatus est, esse posse agere, vel ex pacto vel ex stipulatione suo arbitrio. Ergo signum est debitorem poenae in conscientia esse obligatum. Confirmando argumento delumpto ex voto penali, ad cuius obligationem votens tenetur, nulla expectata sententia si principii promisso non stetit: ergo etiam debet teneri homini, si a principali obligatione desinit.

Secunda sententia docet, teneri resistentem a contractu solvere poenam, casu quo ab alio contrahente petatur, nulla expectata iudicis sententia: sic docet Menochius de arbit. lib. 2. cap. 3. casu 260. num. 40. Gutierrez. de matrim. cap. 18. num. 19. & de iurament. 1. part. cap. 36. num. 11. sine. Couarr. lib. 4. decret. cap. 6. §. 8. numer. 11. Azucedo lib. 2. recapit. tit. 1. in rubr. num. 28. & §. 8. Bonacina de legib. disp. 1. quest. 1. punct. 7. §. 2. numer. 23. & de contract. disp. 3. quest. 3. punct. 7. numer. 4. Suar. de legib. lib. 5. cap. 6. numer. 8. Salas de legib. disp. 1. §. 1. sect. 3. numer. 51. Molina tom. 1. part. 1. disp. 97. sine. Emanuel. Saa verb. poena, numer. 2. & alii ab eisdem relati. Mouentur, quia haec videtur esse intentio contrahentis, ut petitio patris iudic sententiae succedat, alias si contrahentes intelligerent iudic sententiam expectandam esse, hoc explicarent. Praeterea obtinere sententiam iudicis non leuem patitur difficultatem. Ergo non est obligandus innocens hoc grauen subire, ut sibi debitum recuperet, nisi ad id te compellat obligauerit.

Tertia sententia cui tanquam probabiliori adhaereo, estis duae praecedentes sint satis probabiles, affirmat, non deberi hanc poenam quousque a iudice declaratur, ex contrario fundamentum. Quia mens contrahentium, nisi aliud verbis exprimat, non videtur esse obligare ad poenam, nisi facta condemnatione. Tum quia haec obligatio est ob transgressionem legis sibi impositae, sed quando quis transgreditur legem a iure communi impositam, non contrahit poenam, praecipue si requiritur actio ab iudice sententia iudicis. Ergo neque etiam contrahit debet poenam quam sibi ipse imponit ob transgressionem suae legis siue sententia iudicis tum etiam quia has poenas saepe moderatur iudex, quia exuberantes sunt, imò ex stylo cuius non fit condemnatio harum poenatum, nisi quatenus intereet, vt restatur Sanchez loco statim referendo, cum Auendano in suo dictionario, verbo poena & Guierrez de iurament. 1. part. cap. 36. numer. 10. Ergo oportet vt ad eam obligationem iudicandam sententia iudicis accedat, qui aduertat, an sint poenae exorbitantes, an etiam dampnum aliquod innocenti sequantur fuerit: nam scilicet his casibus non debet ad poenam condemnare. Tandem in casu dubio intelligi debent contrahentes apponere poenam, iuxta regulam poenarum iuris communis, quae non obligat ante latam sententiam saltem declarationem: & ita tenet plures referens Thomas Sanchez, scriptorum moralium princeps lib. 1. de sponsalib. disp. 37. num. 4. Nauar. cap. 13. num. 67. Valq. disp. 173. cap. 1. Beia 1. part. casu 41. Lessius lib. 2. cap. 20. dub. 15. Guierrez canon. quest. lib. 1. cap. 10. numer. 11. Vide Tufcum verbo declaratio. concl. 98. numer. 15. & 16.

Ex his infero cum Sanchez, & Gutierrez locis citatis debitorem poenae conuentionalis praescribere posse solutionem, si non petatur coram iudice, ex l. omnes. Cod. de praescript. 30. ann. quia dum non petitur, possidet bona fide. Imò addendum existimo cum Rebutio in prox. consil. regal. glossa 1. num. 47. hanc poenam, & quamlibet aliam legis praescribi posse post condemnationem, si a parte interessente non petatur (spatio 30. annorum quia credere potest debitor creditorem nolle iure suo vii, sed gratis remittere; sicuti contingit in haerede, a quo legatarius non petit legatum, & in domino, qui scit feudatarium cecidisse in commissum & non petit & consentit Valquez disp. 173. cap. 3. Salas de legibus, disp. 15. sect. 3. numer. 52. Reginald. lib. 13. numer. 283. Bonacina alios referens disp. 1. quest. 1. p. 7. §. 2. numer. 30.

Argumenta veto in contrarium non obstant. Ad primum primae sententiae respondeo, debitorem poenae esse obligatum ex pacto solueri postea condemnatione, non antea; & hoc sufficit, vt possit creditor agere aduersus illum.

Ad confirmationem concedo votum penale statim obligare, quia in voto non est imaginabilis alia sententia praeter eam quam sibi quisque imponit, scilicet veto in debitis homini factis.

Ad argumentum secundae sententiae nego esse illam intentionem contrahentium, sed potius conuentionem vt constat ex probatione nostrae conclusionis.

DE
CASTRO
PALAZO
TOM
EN

et Suarez supra numer. 16. Et idem censo, si condemneris, ad exilium terrae in salubri, & longo tempore ad tritimes, & ad quemlibet aliam actionem de te nimis molestant, praecipua enim humana, humana debent esse: inhumanam videtur, si obligetis ut in poena adeo molesta ipse sit misisset iudicis contra te ipsum. Ergo dicendum est te non posse ad hoc obligari. Et confirmo, Communis sententia tenet (ut videbimus loquendo de confiscatione bonorum) non tenet delinquentem deferre bona fisco, sed satisfacere non impediendo fisco possidere. Ergo etiam satisfacies non impediendo iudicem, ut exequatur in te sententiam.

Quod si dicas: iam impedit executionem, cum, fugam ab exilio, & carcere attingo.

Respondenti potest impedire executionem, vrendo iure proprio defensionis, non tamen inferendo vim, adde omnibus his condemnatis praecipue obedire sententiae, sub communicatione grauioris poenae. Ergo signum est solo timore poenae velle iudicem te adtingere, ut obtemperes; quare si in aliquo casu lex poenalis censenda est ad solam poenam obligare, hic debet esse, cum praecipitur res ita ardua, & difficilis & ita sentit probabili Lessius lib. 2. cap. 31. dub. 5. num. 39. Salas disp. 15. sect. 7. numer. 88.

6 In poenis autem poenaliis tenenda est communis sententia te obligatum esse solvere poenam facta condemnatione, vel declarato delicto, quando poena delicto est annexa. facta, inquam, declaratione, quam appellacione, vel alio remedio iuris infirmare non potest docet Bonac. supra num. 30. Vasquez de legib. disp. 173. cap. 3. Salas disp. 15. sect. 7. num. 82. & num. 106. Suar. lib. 4. cap. 7. num. 7. Grassi 1. p. dec. lib. 2. cap. 11. num. 40. Requiritur tamen, ut petatur ab eo, cui est soluenda quia ita habet praxis, & usus communis: quare dum non petatur, retinere eam potes, & sufficienter praesumere tibi condonari, ut in puncto antecedenti diximus.

Aliae autem quaestiones de confiscatione bonorum, de re fugiente in carcere, declinante iudicium, negante veritatem, cum de haereticis, & de reo sermo habetur, apertius explicabuntur: neque enim omnia in vnum locum coartanda sunt, cum sua loca habeant destinata.

PUNCTUM V.

Utrum iudex teneatur poenam imponere lege praescriptam

- 1 Princeps supremus seu legislator potest si tamen absque causa faciat venialiter peccare.
- 2 Iudex inferior sub graui culpa est obligatus.
- 3 Proponuntur obiectiones, & soluntur.

1 **L**oqui possumus de Principe supremo, seu de ipso legislatore, vel de iudice inferiori. Si de principe supremo seu legislatore loquamur, D. Thom. communiter receptus 2. 2. quaest. 67. art. 4. ait non esse obligatum poenam taxatam delinquenti imponere, sed posse remittere, & arbitrari: consentiunt Iurista in nulla iuris ratio ff. de legibus Ratio esse videtur, quia cum ipse ad imponendam illam poenam non possit arctari nisi ex sua lege, & lex non arctat legislatorem: sit sane non esse obligatum, Verum si absque legitima causa rigorem legis temperaret, peccaret ad minus venialiter: quia sine causa excipit subditum ab obligatione legis communis: quod si ab omni poena delinquentem liberaret sine causa idque constaret, censo grauius peccaretur, si aduersus propriam legem, sed aduersus potestatem sibi a republica concessam, qua abicitur in eius poenitentiam, praebet enim illa remissione occasionem multiplicandi delicta. At hic casus rarus est non moraliter contingens: semper enim praesumendus est princeps remissionem concedens, moueri causa legitima, plures enim causae esse possunt hanc remissionem concedendi, quae in inferiori iudice locum non habent: quales sunt benignitatis, & liberalitatis ostensio, intercessio alicuius magnatus, remuneratio, & gratificatio obsequiorum delinquentis, vel eius progenitorum, & similes aliqua enim ex his causis interueniente cedi remissio in commune bonum, ac proinde licita est. sic Salas disp. 15. sect. 8. num. 105. Suar. lib. 5. c. 11. n. 9.

2 Quod si de iudice subdito legislatore loquamur, communis sententia docet teneri poenam taxatam delinquenti legitime commicto imponere, siue poena sit pecuniaria siue corporalis: ita Suar. supra, plures referens, & Salas, qui supresso nomine Suarez, hanc quaestionem fere iisdem verbis explicat. Ratio est manifesta nam vel lex imponit poenam ipso facto vel signat ferendam, si constituit ipso facto, iudex declarans delictum eo ipso declarat poenam incursum, neque hanc incursum potest ipse impedire, alias legislatore esset superior si autem est ferenda poena, & iudex procedit ad punitionem delicti, cum necessario aliqua regula regi debeat, ut equitatem seruet, & hae nulla alia prior esse possit, quam lex, legi debet eo formari; Adde legem illam de poena imponenda aliquem

astringere, quia est lex: at nullum alium praeter iudicem astringere potest, quia nec delinquens ante impositionem tenetur illam subire, neque alius praeter iudicem illam imponere. Ergo.

3 Sed obieciis primo. Aliquando poenas iudices auferunt, aliquando minuunt ultra taxam legis. Ergo signum est non teneri seruare leges in hac parte. Secundo saepe timorati, & religiosi interpellant iudices pro delinquentibus, ut constet ex tota causa 23. quaest. 1. si autem ipse neque auferre, nec minuere possit poenam pro suo arbitrio, sed lex seruanda est, inuiculis, & vana imo illicita esse talis interpellatio. Ergo.

Respondendo ad primum, Concedo saepe iudices auferre, vel minuere poenas delicto secundum se impositas: nego tamen id fieri ultra taxam legis absolute, esto sit ultra taxam talis legis in particulari; lex enim aliqua specialis imponit poenam delicto ut frequenter committi solent: si specialem grauitatem & deformitatem habeat, ob illam grauitatem, auferri poena potest quia ita est alius legibus praecipitur: ut sumi potest ex l. quid. quid reg. poena. ff. de his qui notantur infam. & ibi gloss. Et contra vtro si delictum non attingat grauitatem communiter contingentem, quia fuit prouocatus & subita ita accensus temperari potest poena ex l. absentem, ff. de poenis. Item ratione aetatis vel similibus vel puerilibus ex l. auxilium. ff. de minorib. Et de poenis pecuniariis pauperas est sufficiens occasio temperandi poenam ex l. illicitus. s. de off. praesid. Ex quibus constat solutio secundae obiectionis: cum enim in horum consideratione multum possit affectus, merito interpellari potest iudex, ut mitiorem partem eligat.

PUNCTUM VI.

An poena solos delinquentes ligent

- 1 Nullus pro delicto alterius puniri potest.
- 2 Proponitur obiectio de filiis priuati legitima ob crimen patris.
- 3 Soluitur obiectio.

1 **P**rimo in hac quaestione est regula generalis, nullum pro delicto alterius puniri debere, quia poena suos tenet auctores, neque vterius contra eos progreditur, qui procul sunt a delicto, ex l. sancimus. C. de poenis. tradit, pluribusque exornat: Fatianus lib. 1. praes. tit. 3. q. 24. n. 1. Couarruias 2. variarum. c. 8. n. 7.

2 Difficultas autem est, quia ob crimen lae maiestatis praecipue diuinae, filii priuati legitima, quae illis debebat obuenire, ob patris delictum. Item excluduntur ab officio, & beneficiis. Deinde vnus pro alio se obligare potest ad poenam subeendam, ut optime tradit Decius c. que in Ecclesiis. de iur. & c. 2. eodem in Rom. consil. 15. & in singul. 118. Ergo iam vnus pro alio puniri potest.

3 Respondo filium priuari legitima, quia non erat filii sed patris, priuatur tamen officio iam habitis & iure consequendi alia ob delictum patris, quia est aliqui dicitur quare non tam priuatur tunc filius, quam pater filii priuatione sicuti contingit in David quem Deus ob homicidium, & adulterium priuauit filio, qui ei natus erat: & in hoc sensu vera est sententia glossa in c. cum homo. 23. q. 5. vbi supple, quam recepit esse omnium consensus affirmat Felin. cap. 2. de consuet. dicitur valere statutum, quo vxor seruante, vel alia poena puniatur pro culpa mariti: nam tunc illa seruatus non tam est poena vxoris, quam mariti, siquidem in vindictam delicti a marito commissi imponitur. Vt autem hoc verum esse possit, debet delictum mariti talis conditionis esse, ut non censeatur sufficienter puniunt poena marito imposita, sed requiratur ad conuictos extendi. Nunquam tamen valeret statutum, ut delictum vnus in alio etiam conuictus puniatur, ipso delincente relicto incolumi. Videtur enim esse contra rationem delinquentem a poena libera & innocenter, quia ei conuictus est, illa afficere. Ex voluntate autem propria optime potest aliquis puniri ob delictum alterius, si ipse se poenae obieci, cessit enim iuri proprio, & obligationem alterius, in se acceptit sic Bonac. disp. 2. de peccat. q. 7. punct. 3. circa finem.

PUNCTUM VII.

De effectu legis, qui est irritatio, quae sit? quod duplex? & an lex irritans dicatur poenalis, vel fauorabilis.

- 1 Legislator humanus potestatem habet annullandi actum.
- 2 Dupliciter lex irritare contrarium potest, vel ipso iure, vel expellata sententia.
- 3 Irritatio, alia implicita, alia explicita.
- 4 An irritatio dicenda sit lex fauorabilis, vel non.

Legisla